

Што адчувае маё сэрца

У сваіх успамінах пра першую сустрэчу з маім бацькам мама піша: «Іван Паўлавіч звяртаў на сябе ўвагу ў першую чаргу знешнасцю. Высокі, бледны і худы пасля ранення і шпіталя, неяк дзіўна апрануты — у шырокія чорныя матроскія штаны і салдацкую гімнасцёрку, з рукой на марлевай павязцы». Але больш за ўсё яе ўразілі сваёй незвычайнасцю яго вочы. Вочы, якія выпраменьвалі святло. Прыцягвала яго зацікаўленасць усім на свеце, увага да людзей, жаданне дапамагачь, унутраная чысціня і незвычайная вера — у чалавека і сілу дабрыві. Людзей гэта і захапляла, і ставіла ў тупік: ён здаваўся чалавекам з іншага свету.

З дачкой Ларысай.

Іван Паўлавіч Мележ, Лідзія Якаўлеўна Пятрова і іх дачка Людміла.

У гады вайны.

Іван Мележ з аднапалчанамі.

З Васілём Быкавым.

Перада мною на сталю ляжыць нататнік майго бацькі тых гадоў, у ім ёсць падрабязныя апісанні ўсіх маміных сябровак і сяброў, а пра яе напісана толькі некалькі слоў: «Лідзія — дзяўчына асаблівая. Трэба да яе ўважліва прыглядзецца!» Бацька расказваў, што яго здзівіла ў маёй маме не толькі незвычайная прыгажосць, але і тое, што вучачыся на фізіка-матэматычным факультэце, яна цікавілася літаратурай і добра ў ёй арыентавалася, ведала на памяць паэму «Евгеній Онегин», вершы Сяргея Ясеніна і іншых паэтаў. У дзяцінстве і юнацтве мама вельмі любіла чытаць. На гарышчы яе дома была захавана цудоўная бібліятэка, якая належала бабулі. Тая паходзіла з заможнай купецкай сям'і. А Ксенія Пятрова — паэтэса, пісьменніца, драматург — цётка маёй мамы.

«Маладосць, каханне і мары пакінулі светлую памяць пра тыя дні», — піша ў дзённіку бацька. Яны з мамай наведвалі тэатр, гаварылі пра літаратуру, каталіся на лыжах з высокіх гор, хадзілі на каток. 10 красавіка 1943 года, нікому нічога не сказаўшы, Лідзія Пятрова і Іван Мележ распісаліся.

Як Іван Мележ працаваў? Увесь час пісаў, рабіў запісы для будучых кніг, загатоўкі для сюжэтаў. Як гэта выглядала «знутры», у сям'і? Я бачыла, што такое сапраўдная, сур'ёзная праца, якая не завяршаецца ні ўдзень, ні ўночы. Па начах часта гарэла святло ў яго кабінэце — ён працаваў. Адчуваў, што не паспявае...

Алесь Адамовіч, Іван Мележ, Іван Навуменка, Янка Брыль.

З Іванам Шамякіным на лецішчы ў Ждановічах.

З Нілам Гілевічам.

З Іванам Шамякіным і Пятром Машэравым.

З Піменам Панчанкам.

Іван Мележ і Сяргей Залыгін у Ялце. 1966 год.

Такія людзі здольныя ствараць свой свет, іншую рэальнасць не толькі ў творах, але і вакол сябе. Трапляючы ў яго, пачынаеш адчуваць сябе іначай. У нашай сям'і не было месца мітусні — усё было падпарадкавана працы, творчасці. Недахопу яго ўвагі я не адчувала.

Бацька любіў падарожнічаць і заўсёды імкнуўся браць з сабой мяне і маму. Вучыў мяне бачыць, разумець і любіць прыроду. Мы вандравалі па лугах, лясах, балотах, а ў Крыме падымаліся ў горы, любаваліся вадаспадамі. У гарадах хадзілі па музеях і выставачных залах. Бацька цікавіўся жывапісам і добра ў ім разбіраўся. Выдатна ведаў гісторыю сусветнага мастацтва. Марыў, што я стану мастаком, — падтрымаў мае першыя крокі. Вельмі хацеў, каб я, калі вырасту, аформіла яго кнігі. Цяпер на маім рахунку больш чым паўсотні аўтараў, сярод іх Якуб Колас, Кузьма Чорны, Іван Мележ, Васіль Быкаў, Максім Гарэцкі, Герберт Уэлс, Сельма Лагерлёф...

На сваім апошнім юбілейным вечары бацька сказаў: «Я адчуваю, што тымі кнігамі, якія вы ведаеце, я раскажаў толькі адну тысячную з таго, што я перажыў, што я бачыў у жыцці і што адчувае маё сэрца...»

Я вельмі рана страціла бацьку, мне засталіся добрыя ўспаміны пра яго, напісаныя ім кнігі, што выпраменьваюць жывое цяпло, радкі, чытаючы якія адчуваеш біццё яго сэрца, яго боль, яго надзею, адчуваеш пах травы, лесу, бачыш твары герояў, перажываеш разам з імі...

З майго акна відаць сасновы лес, які нагадвае арган, што ніколі не заціхае, у гуках якога губляюцца абрыўкі фраз, прынесеныя з далёкіх тых гадоў. Ад яго заўсёды вее цяплом, нават зімою. Тут жылі мае бацькі. Былі шчаслівыя...

Бацька казаў, што яму пашанцавала са спадарожніцай. Калі ў 1960 годзе ён сур'ёзна захварэў, мама кінула любімую працу і ўжо напісаную дысертацыю. Разам яны паехалі на поўдзень, як раілі ўрачы. Бацьку стала лепш, ён працягнуў працу над сваёй знакамітай «Палескай хронікай»...

Ларыса Мележ